

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 84/17
V Lucemburku dne 26. července 2017

Posudek 1/15

Předpokládaná Dohoda mezi Evropskou unií a Kanadou o předávání údajů jmenné evidence cestujících nemůže být podle Soudního dvora ve své současné podobě uzavřena

Systematické předávání, uchovávání a využívání veškerých údajů o cestujících je sice v zásadě přípustné, avšak některá ustanovení návrhu dohody nesplňují požadavky vyplývající ze základních práv v rámci Unie.

Evropská unie a Kanada vyjednaly Dohodu o předávání a zpracovávání údajů jmenné evidence cestujících (dohoda PNR), jež byla podepsána v roce 2014. Evropský parlament, který byl Radou Evropské unie požádán o její schválení, se rozhodl obrátit se na Soudní dvůr s otázkou, zda je zamýšlená dohoda v souladu s unijním právem, zejména s ustanoveními týkajícími se respektování soukromého života a ochrany osobních údajů. Je to vůbec poprvé, co se měl Soudní dvůr vyslovit ke slučitelnosti návrhu mezinárodní dohody s Listinou základních práv EU.

V dnešním posudku Soudní dvůr odpověděl, že **Dohoda PNR nemůže být ve své současné podobě uzavřena z důvodu neslučitelnosti některých jejích ustanovení se základními právy, jež přiznává Unie.**

Zamýšlená dohoda umožňuje systematické a nepřetržité předávání údajů PNR o všech cestujících v letecké dopravě kanadskému orgánu k jejich využití, uchování a případně následnému předání dalším orgánům a do dalších třetích zemí za účelem boje proti terorismu a jiné závažné nadnárodní trestné činnosti. Zamýšlená dohoda za tím účelem stanoví mimo jiné pětiletou dobu uchovávání údajů a požadavky týkající se zabezpečení a integrity údajů PNR, okamžité maskování citlivých údajů, právo na přístup k údajům, na jejich opravu a výmaz a možnost podat prostředky správní nebo soudní nápravy.

Údaje PNR jako celek mohou mimo jiné odhalit kompletní cestovní trasu, cestovní návyky, vztahy mezi dvěma či více osobami a informace o finanční situaci cestujících v letecké dopravě, o jejich stravovacích návycích nebo jejich zdravotním stavu, či dokonce o těchto cestujících poskytnout citlivé informace. Kromě toho jsou předané údaje PNR určeny k systematické analýze před příletem cestujících do Kanady za pomoci automatizovaných prostředků založených na vzorcích a předem stanovených kritériích. Takové analýzy mohou poskytnout dodatečné informace o soukromém životě cestujících. Konečně vzhledem k tomu, že doba uchovávání údajů PNR může činit až pět let, lze na základě této dohody disponovat informacemi o soukromém životě cestujících po značně dlouhou dobu.

Soudní dvůr tedy uvedl, že předávání údajů PNR z Unie do Kanady a pravidla zamýšlené dohody týkající se uchovávání údajů, jejich využívání a případného následného předávání kanadským, evropským či zahraničním veřejným orgánům s sebou přináší **zásah do základního práva na respektování soukromého života**. Zamýšlená dohoda s sebou přináší rovněž **zásah do základního práva na ochranu osobních údajů**.

Soudní dvůr následně zkoumal, zda tyto zásahy mohou být odůvodněné. V tomto ohledu uvedl, že **předmětné zásahy jsou odůvodněny sledováním cíle obecného zájmu** (zajištění veřejné bezpečnosti v rámci boje proti teroristickým trestným činům a závažné nadnárodní trestné činnosti)

a že předávání údajů PNR do Kanady a jejich následné zpracovávání jsou způsobilé zaručit naplnění tohoto cíle.

Pokud jde o nezbytnost zásahů, dospěl Soudní dvůr k závěru, že **se některá ustanovení dohody neomezuji na to, co je nezbytně nutné, a nestanoví jasná a přesná pravidla.**

Soudní dvůr konkrétně poukázal na to, že strany dohody připustily možnost předávání **citlivých údajů** do Kanady (citlivé údaje zahrnují veškeré informace, které odhalují „rasový či etnický původ, politické názory, náboženské či filozofické přesvědčení, členství v odborové organizaci“ nebo informace o „zdravotním stavu či sexuální životě dané osoby“). S ohledem na riziko, že zpracování bude v rozporu se zásadou zákazu diskriminace, by předávání citlivých údajů do Kanady vyžadovalo přesné a velmi pádné odůvodnění na jiném základě, než je ochrana veřejné bezpečnosti před terorismem a závažnou nadnárodní trestnou činností. V daném případě přitom takové odůvodnění schází. Soudní dvůr z toho dovodil, že **ustanovení dohody týkající se předávání citlivých údajů do Kanady a jejich zpracovávání a uchovávání jsou neslučitelná se základními právy.**

Soudní dvůr dále dospěl k závěru, že zamýšlená dohoda nepřekračuje meze toho, co je nezbytně nutné, když umožňuje předávat do Kanady údaje PNR o všech cestujících v letecké dopravě. Automatizovaná analýza údajů PNR má totiž za cíl identifikovat riziko pro veřejnou bezpečnost, jež by eventuálně mohly představovat osoby, které nejsou příslušným útvarům známy a mohly by být z důvodu tohoto rizika podrobeny důkladnému šetření na hranicích. Toto zpracování údajů usnadňuje a urychluje bezpečnostní kontroly (zejména na hranicích), kterým jsou v souladu s článkem 13 Chicagské úmluvy¹ podrobeni všichni cestující v letecké dopravě, kteří mají v úmyslu vstoupit do Kanady nebo z této země vycestovat a jsou povinni dodržovat podmínky vstupu a výstupu stanovené platným kanadským právem.

Z týchž důvodů platí, že dokud se cestující nacházejí v Kanadě nebo na cestě z této třetí země, je dán nezbytný vztah mezi těmito údaji a cílem sledovaným touto dohodou, takže tato dohoda nepřekračuje meze toho, co je nezbytně nutné, jen proto, že umožňuje systematické uchovávání a využívání jejich údajů PNR.

Pokud však jde o využití údajů PNR během pobytu cestujících v letecké dopravě v Kanadě, Soudní dvůr uvedl, že jakmile byli tito cestující po ověření svých údajů PNR připuštěni ke vstupu na území této třetí země, musí se využívání těchto údajů během jejich pobytu v Kanadě zakládat na nových okolnostech odůvodňujících takové využití. K tomuto využití se tedy v souladu s judikaturou Soudního dvora vyžadují pravidla upravující hmotněprávní a procesní podmínky, jimiž se toto využití bude řídit, zejména v zájmu ochrany daných údajů před rizikem zneužití. Taková pravidla se musejí zakládat na objektivních kritériích vymezujících okolnosti a podmínky, za nichž jsou kanadské orgány, na něž se zamýšlená dohoda vztahuje, oprávněny je využívat. K tomu, aby byly tyto podmínky v praxi plně dodržovány, musí využití uchovávaných údajů PNR během pobytu cestujících v letecké dopravě v Kanadě v zásadě podléhat – s výjimkou náležitě odůvodněných naléhavých případů – předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu, s tím, že tento soud nebo orgán musí rozhodovat na základě odůvodněné žádosti příslušných orgánů podané zejména v rámci postupů pro předcházení, odhalování nebo stíhání trestných činů.

Po odletu cestujících z Kanady se pokračující uchovávání údajů PNR o všech cestujících v letecké dopravě, jež dohoda umožňuje, neomezuje na to, co je nezbytně nutné. Pokud jde totiž o cestující v letecké dopravě, v jejichž případě nebylo riziko z hlediska terorismu či závažné nadnárodní trestní činnosti zjištěno v době od jejich příletu do Kanady až do jejich odletu z této země, nic nenasvědčuje tomu, že by po jejich odletu byl dán byť nepřímý vztah mezi jejich údaji PNR a cílem sledovaným zamýšlenou dohodou, jenž by odůvodňoval uchování těchto údajů. Naproti tomu uchovávání údajů PNR o cestujících v letecké dopravě, v jejichž případě jsou identifikovány objektivní skutečnosti umožňující se domnívat, že by mohli i po svém odletu z Kanady

¹ Úmluva o mezinárodním civilním letectví, podepsaná v Chicagu dne 7. prosince 1944 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 15, č. 102).

představovat riziko z hlediska boje proti terorismu a závažné nadnárodní trestné činnosti, je přípustné i po skončení jejich pobytu v této zemi, a to i po dobu pěti let. Využití údajů PNR v takovém případě podléhá stejným podmínkám, jaké platí v případě jejich využití během pobytu cestujících v letecké dopravě v Kanadě.

Soudní dvůr rovněž dospěl k závěru, že **některá další ustanovení zamýšlené dohody jsou neslučitelná se základními právy, ledaže bude dohoda změněna tak, aby tyto zásahy byly lépe vymezeny a zpřesněny**. Soudní dvůr má tedy za to, že by dohoda měla:

- jasně a přesně určit některé údaje PNR, jež mají být předávány;
- stanovit, že vzorce a kritéria používané pro automatizované zpracovávání údajů PNR budou konkrétní, spolehlivé a nediskriminační;
- stanovit, že používanými databázemi budou pouze databáze provozované Kanadou v souvislosti s bojem proti terorismu a závažné nadnárodní trestné činnosti;
- stanovit, že údaje PNR smí být kanadskými orgány sdělovány veřejným orgánům země, která není členským státem EU, pouze pokud bude existovat dohoda mezi Uníí a touto zemí, jež bude rovnocenná zamýšlené dohodě, nebo pokud bude existovat rozhodnutí Evropské komise v dané oblasti;
- stanovit právo na individuální vyrozumění cestujících v letecké dopravě v případě využití údajů PNR, které se jich týkají, během jejich pobytu v Kanadě a po jejich odletu z této země, jakož i v případě sdělení těchto údajů jiným orgánům nebo jednotlivcům;
- zaručit, že dohled nad pravidly týkajícími se ochrany cestujících v letecké dopravě v souvislosti se zpracováním jejich údajů PNR bude zajištěn nezávislým orgánem dohledu.

Vzhledem k tomu, že ne všechny zásahy, které s sebou zamýšlená dohoda přináší, jsou omezeny na to, co je nezbytně nutné, a nejsou tedy plně odůvodněné, Soudní dvůr dovodil, že **zamýšlená dohoda nemůže být ve své současné podobě uzavřena**.

Konečně je třeba poznamenat, že se Parlament rovněž tázal, zda mají být právním základem zamýšlené dohody články 82 a 87 SFEU (justiční spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráce), nebo článek 16 SFEU (ochrana osobních údajů). V tomto ohledu Soudní dvůr odpověděl, že dohoda musí být uzavřena zároveň na základě článku 16 SFEU i článku 87 SFEU. Zamýšlená dohoda totiž sleduje dva navzájem neoddělitelné a stejně významné cíle, a sice boj proti terorismu a závažné nadnárodní trestné činnosti, tj. cíl vyplývající z článku 87 SFEU, a ochranu osobních údajů, tj. cíl vyplývající z článku 16 SFEU.

UPOZORNĚNÍ: Členský stát, Evropský parlament, Rada nebo Komise si mohou vyžádat posudek Soudního dvora o slučitelnosti zamýšlené dohody se Smlouvami nebo o pravomoci k uzavření této dohody. Je-li posudek Soudního dvora odmítavý, nemůže zamýšlená dohoda vstoupit v platnost, pokud nedojde ke změně dohody nebo ke změně Smluv.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) posudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení posudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106